

Lausunto
16.4.2021

Valtioneuvoston kanslia
Kirjaamo
kirjaamo@vnk.fi

Lausunto luonnoksesta hallituksen muistioksi koskien suuntaviivoja covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle

Kaupan liitto ja PTY pitävät hyvänä, että hallitus on laatinut ja julkaissut suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitukseksi purkamiseksi. Ehdotetut toimenpiteet sisältävät paljon epävarmuustekijöitä, mutta esitetyt tavoiteaikataulut auttavat yrityksiä suunnittelemaan toimintaansa sekä toimintojen käynnistämistä. Yhteiskunnan mahdollisimman nopea, mutta samalla hallittu avaaminen on mielestämme ensiarvoisen tärkeää talouden elpymisen kannalta. Kaupan alan yritykset jatkavat Covid-19 -taudin leviämistä estävien toimenpiteiden toteuttamista tautitilanteen edellyttämällä tavalla turvallisen asiointi- ja työympäristön säilyttämiseksi myös rajoitusten purkuvaiheessa.

Purkukriteerit tarkemmiksi ja vuoropuhelua tiiviimmäksi

Kaupan alan yritysten toimintaan ja asiakasmääriin vaikuttavat voimakkaasti voimassa olevat viranomaissuosituksiset ja -rajoitukset, sekä viime aikoina keskustelu liikkumisrajoituksista. Yritysten liiketoiminnan ja henkilöstötarpeiden suunnittelua helpottaa merkittävästi mahdollisemman konkreettinen ja selkeä suunnitelma rajoitusten purkamisesta. Olisi tarpeellista asettaa rajoitustoimien purkamisen kriteerit entistä tarkemmiksi, mielellään numeerisiksi ja kaikille julkisiksi. Lisäksi purkukriteerien seurannan pitää olla mahdollisimman reaaliaikaista ja avointa. Näin voidaan varmistaa yrityksille riittävä suunnitteluhorisontti. Kaupan liitto ja PTY esittävät, että etätyösuosituksen purkua tarkasteltaisiin alueellisesti.

Tiivis vuoropuhelu viranomaisten, päättäjien ja kaupan alan toimijoiden välillä rajoitusten purkamisesta tai lisärajoituksista on välttämätöntä, jotta ihmisten arjen sujuvuuden ja huoltovarmuuden kannalta keskeisten palveluiden jatkuvuus ja asiakkaiden turvallinen asiointi voidaan turvata. Tätä vuoropuhelua tulee jatkaa ja syventää entisestään.

Koronapassi käyttöön ensimmäisten maiden joukossa

Kaupan liitto ja PTY edellyttävät, että Suomi valmistautuu ottamaan ensimmäisten maiden joukossa käyttöön Euroopan komission ehdottaman koronapassin, jonka avulla voidaan helpottaa rajat ylittävää matkustamista sekä vauhdittaa yhteiskunnan avaamista laajemmin. Kaikki keinot turvallisen työmatkaliikenteen mahdollistamiseksi tulisi ottaa nopeasti käyttöön. Hallituksen tulisi systemaattisesti vaikuttaa yhtenäisten ja vastavuoroisten eurooppalaisten matkustussääntöjen aikaansaamiseksi ja pyrkiä avaamaan Suomen ja Schengen-maiden välinen sekä kolmansien maiden välinen työmatkaliikenne esitettyä nopeammin. Suomalaisille yrityksille on ensiarvoisen tärkeää päästä maailmalle tekemään kauppaa, minkä lisäksi on oltava mukana kansainvälisen liiketoiminnan ja yhteistyön uudestaan herätessä.

Lausunto
16.4.2021

Rokotuksia tulee kohdentaa pahimmille epidemia-alueille

Rokotekattavuudella on suuri merkitys rajoitusten purkamisen kannalta. Kaupan liiton ja PTY:n mielestä on tärkeää siirtyä rokotejakelun alueelliseen painottamiseen pahimmille epidemia-alueille viipymättä. Lisäksi rokotuksissa tulee huomioida työtehtävät, joissa etätö on mahdotonta ja suojaautuminen hyvin vaikeaa sekä työntekijät, jotka työskentelevät huoltovarmuuden kannalta kriittisissä toiminnoissa. Yksityisen työterveyshuollon ottaminen mahdollisimman laajasti mukaan rokotteiden antamiseen olisi tarpeen. Työkäisen väestön rokottaminen työterveyshuollon toimesta vähentäisi osaltaan julkisen terveydenhuollon kuormittumista ja varmistaisi osaavan henkilöstön riittävyyden, sillä kyseisellä sektorilla on valmiiksi rokottamaan koulutettua henkilöstöä. Rokotekattavuus tulisi huomioida laajemmin rajoitusten purku- ja lisäyskriteereissä.

Pandemiasta kärsineet toimialat huomioon exit-suunnitelmassa

Monet kaupan alan yritykset kärsivät pitkittyneestä pandemiasta sekä siihen liittyvistä viranomaisrajoituksista ja -suosituksista ja koronaan liittyvästä kuluttajakäyttäytymisen muutoksesta. Monien yritysten taloudelliset puskurivarat on käytetty. Oikeudenmukaisten korvausten säätäminen ja niistä tiedottaminen riittävän hyvissä ajoin on tärkeää, jotta yritykset pystyvät tekemään oikea-aikaisia sopeutustoimia kriisistä selvitäkseen. Tämä olisi hyvä huomioida myös exit-suunnitelmassa. Lisäksi tukipolitiikan rahoitus tulee varmistaa siltä varalta, mikäli pandemia jatkuu arvioitua pidempään.

Hallituksen tulisi osana exit-suunnitelmaa valmistella toimia pandemiasta kärsineille toimialoille, kuten erikoiskaupan yrityksille sekä foodservice-tukkukaupan yrityksille, jotka ovat kärsineet ravintolatoimialan suluista. Pandemia on pakottanut yrityksiä etsimään uusia tapoja toteuttaa liiketoimintaa, joka voi näkyä lomautetun henkilöstön osaamisvajana. Osana toimia tulisi harkita myös koulutustukea pandemian aikaan lomautetuille. Monella erikoiskaupan pk-yrityksellä on kriittiset ajat päästä kotimaisille ja kansainvälisille verkkokaupan markkinoille. Tätä kehitystä olisi tärkeä tukea esimerkiksi Business Finlandin verkkokauppaohjelman rahoitusta laajentamalla ja varmistamalla ohjelman jatkuvuus.

Koronapandemia on korostanut tarvetta löytää yritysکوhtaisia ratkaisuja myös henkilöstöön liittyvissä kysymyksissä. Yrityskohtaisesta sopimisesta tulisi tehdä lainsäädäntökokeilu, jossa mahdollistetaan erikoiskaupoissa korona-exit-tukikeinona sopiminen paikallisesti sunnuntaityön korotusosasta. Kokeilun perusteella voidaan arvioida vaikutuksia yrityksen kilpailukykyyn ja työllisyyteen.

Lisäksi verotuksessa tulisi tehdä erillisiä koronatoimia, joilla osaltaan tuetaan elinkelpoisten yritysten selviytymistä koronakriisin yli kuten säätämällä tilapäinen ALV-alennus tukemaan eniten koronasta kärsineitä toimialoja ja niiden työllisyyttä. 10 prosentin alv-kanta alennettaisiin vuoden määräajaksi 5 prosenttiin. Yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi tulisi ottaa käyttöön ns. carry back -menetelmä, jossa yritysten on mahdollista vähentää syntyneet tappiot edellisten vuosien voitoista.

Lausunto
16.4.2021

Palvelualojen tukemiseksi myös kuluttajien ostovoima on turvattava eikä ostovoimaa leikkaavia veroratkaisuja ja uusia pisteveroja tulisi säätää. Myöskään sellaisia uudistuksia tai toimia, jotka lisäävät palveluyritysten hallinnollisia kustannuksia, ei saisi nyt hyväksyä.

Kaupan liitto ja Päivittäistavarakauppa ry

Toimitusjohtaja Mari Kiviniemi

Toimitusjohtaja Kari Luoto